

MAN 2012

Ostrov Man mě lákal řadu let a nepřímo nabádal k návštěvě. Třebaže tento ostrov leží v Evropě, mnoho lidí o něm neví. Udrzuje si své tradice, příběhy, legendy a mýty. Často je

zahalen nejen ve svých dávných keltských a normanských příbězích, ale i v neprostupné bílé mlze.

Man se nachází uprostřed Irského moře mezi Irskem a Británií. Z pohledu politického se jedná o samosprávnou korunní dependenci Spojeného království. Tudíž je britským korunním závislým územím, ale není přímou součástí království. Hlavou státu je od roku 1765 britský panovník (v současné době královna Alžběta II.), který má titul Lord Manu.

Dalším velkým lákadlem pro návštěvu tohoto zapomenutého bájného území bylo pro mne množství kolejových systémů, které se stále využívají pro dopravu lidí.

Na ostrov létají pravidelné spoje z Anglie i Irska. Stylové mi však přišlo, abychom navštívili Man pravidelným lodním spojením. Jelikož jsem ještě nikdy nebyl v Irsku, padla volba na irský přístav Baile Átha Cliath. Přístav se nachází v hlavním městě Irské republiky, které je více známé pod svým anglickým jménem Dublin. Irština je sice úředním jazykem Irska i Evropské unie, ale tímto jazykem mluví pouhých 6 % obyvatel Irska. Není problém se domluvit anglicky, pokud umíte. I nápisy jsou dvojjazyčné. Irské názvy musí být dokonce větším písmem než anglické, přesto se Irové angličtiny nezřekli.

Hlavní město Irska mě zklamalo. Jedná se o provinční město, kde je sice vše blízko, ale tak nějak chaoticky uspořádané. Dublin se rozkládá po obou březích řeky Liffey při ústí do moře.

Ve městě je hromadná doprava zajištěna patrovými autobusy, dvěma nepropojenými tratěmi tramvají a příměstskými vlaky. Nepříjemné je to, že jízdné se platí hotově u řidiče, a to přesným obnosem. Řidič nemá

možnost vám vrátit nazpět, takže to chce mít přesně odpočítané centy, jinak se vám jízda prodraží. Existuje i možnost zakoupit si předplacenou jízdenku.

Ani počasí nám moc nepřálo. Půlka července a je chladno a prší. Po dvoudenní prohlídce Dublinu, kdy jsme navštívili místní hrad, slavnou univerzitu, hlavní poštu, kde došlo k prvnímu vyhlášení samostatného irského státu, katedrálu sv. Patrika a prohlédli si historické centrum, včetně parků a domu Oscara Wilda, jsem se od kamarádů trhnul a

vypravil se na výlet do legendami opředeného údolí Gleann dá Loch (vesnice dvou jezer). V údolí se nachází torzo kláštera, místo je významnou památkou z dob raného křesťanství v Irsku. Je častým výletním cílem.

Počasí se vydařilo a po utmácení Dublinem mi procházka klidnou přírodou prospěla na těle i duši.

Tištěný průvodce měl pravdu, místo je častým cílem irských rodin i turistů, přesto jsme se v údolí potkávali minimálně a lidé toužící po samotě si zde svůj klidný kout bez problému našli. Kromě zaniklého kláštera s přilehlým hřbitovem se dalo zajít k vodopádu, k hornímu i dolnímu jezeru a byla i možnost zahlédnout jeskyni, ve které pobýval poustevník svatý Kevin.

Touto návštěvou jsem vzal Irsko na milost, neboť cesta sem přes irský venkov, kde se na širých loukách pásly ovce, byla malebná. Ohledně Irů musím popravdě napsat, že ti vylepšili též můj pohled na hlavní město. Když jsme z přístaviště mířili pěšky do města, zastavila sama od sebe postarší Irka a svezla nás až do hotelu za příjemné

oboustranné konverzace.

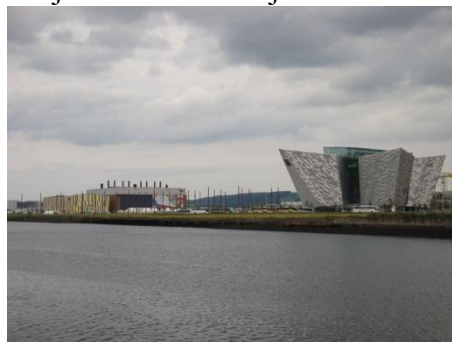

Jelikož však manská plavební společnost změnila čas odjezdu na půlnoc s příplutím na Man v brzkých ranních hodinách, rozhodli jsme se plout v křesťanskou dobu. Museli jsme se však přesunout z Irska do Spojeného království, konkrétně do Severního Irska a jeho metropole Belfastu.

Irsko ani Spojené království nejsou v Schengenském prostoru, proto jsou na hranicích kontroly. Ale tyto dvě země si udělaly tzv. Malý Schengen, a to jsme poznali tak, že

ve vlaku žádná pohraniční kontrola neproběhla. Jen z okénka jedoucího vlaku jsme si všimli, že se trochu změnila dopravní značky.

Belfast nás přivítal olympijskou výzdobou. Na radnici visely spletené barevné olympijské kruhy. Naštěstí je již v tomto městě klid a žádné náboženské nesváry Belfast nezaznamenal v průběhu našeho pobytu. Pro mne bylo novinkou, že smutně proslavený Titanic vznikl v místních loděnicích. V současné době jsou loděnice dobrou adresou, kde vyrostly luxusní byty.

Z protějšího přístavu jsme dopoledne vypluli vstříc magickému ostrovu. Pobyt na trajektu byl trochu

bouřlivý, neboť moře nebylo klidné. Nejen pasažérům, ale i jednomu z aut se z těch vln zvedl kufř. Když jsme se přiblížili na dohled Manu, mraky se rozestoupily a pevninu zalilo sluneční světlo. Trajekt obeplul tři čtvrtiny ostrova a my jsme dychtivě očima hltali divoké rozdrásané pobřeží ostrova.

Přistáli jsme v hlavním městě Douglasu. Hned v přístavu vlála rudá vlajka s Triskelionem (tři obrněné ohnuté nohy vzájemně spojené). Ať jsem pátral sebelépe, vlajku Spojeného království jsem neobjevil. Možná vlaje na sídle guvernéra, který zastupuje Její Veličenstvo.

Na Manu, stejně jako v Severním Irsku, platí britské libry. Stejně jako existují skotské a severoirské libry, tak místní manská libra je lokální variantou a zákonným platidlem na ostrově. Nikde

jinde se však touto variantou libry platit nesmí. Před odplutím z Manu jsme tedy zkontrolovali své peněženky, zda se tam nějaká pence či libra nenachází.

Jak jsem psal výše, Man je zajímavý i z dopravního hlediska. Mnoho dopravních systémů již zaniklo, ať jsou to železniční tratě, pohyblivé chodníky, výtahy či vláček na molu v Ramsey. Přesto se nějaké dopravní systémy zachovaly. Velice romanticky působí koňská tramvaj, která se prohání po Promenádě v hlavním městě. Tak jak jsou jinde označené linky, zde koně na krku nosí své jmenovky. Tak vím, že mě táhl Charles, John i Bob.

Naprostou úchvatnou je jízda vyhlídkovou tramvají, která začíná u konečné koňky a vede z Douglasu do Laxey a dále pokračuje do Ramsey. Vozy jsou dřevěné a vlečňáky jsou otevřené. Systém sedaček ve vlečných vozech je udělán po lavicích, které jsou uspořádané za sebou. Do každé řady se nastupuje z obou boků. To vede k tomu, že jsem si mohl hrát na Belmonda a za jízdy přecházet z jedné řady do druhé.

V Laxey je velké tramvajové nádraží, neboť odtud vyjíždí horská tramvaj na nejvyšší kopec ostrova. Jízda do kopce byla tak

úchvatná, že jsme ji museli podniknout opakovaně. Snæfell totiž leží tak vysoko, že se přes něj často převalují chuchvalce oblaků. Ale když vítr mraky rozfouká, je odtud krásný rozhled po celém ostrově.

Kdo je však přívržencem vlaků, nezůstane na tomto malém ostrově, který je rozlohou stejně velký jako Praha, o nic ochuzen. Na trati Douglas – Port Erin jezdí pravidelná železniční doprava, a to dokonce v parním provedení. My jsme si naplánovali návštěvu ostrova na konec července, kdy probíhá na Manu dopravní festival, a

tak jsme si mohli všeho, co se týká dopravy, užít dosyta. Vedle kolejových systémů je ostrov protkán řadou autobusových linek, takže není problém se po ostrově pohybovat bez vlastního automobilu. Přesto i na Manu ve městě Peelu se vyráběl osobní automobil. No automobil, hravě ho do teplejch vezmou tři chlapi a přenesou ho, kam je třeba. Spíš je to taková praktická pojízdná nákupní taška, pokud se nevydáte na velký týdenní nákup. Ale místní jsou na tento typ náležitě hrdí. Stejně jako jsou hrdí na své tradice a um předků.

Na ostrově je i řada zahradních železnic, v rámci festivalu jsme vyzkoušeli dvě drážky. Nejdříve jsme jeli Groudle Glenskou železnicí, která se šine na velmi úzkém rozchodu malebným lesním údolím až na strmé pobřeží k bývalé zoologické zahradě. A druhá železnice, kterou jsme zkusili, byla Velká důlní železnice v Laxey. Těch 600 metrů zachovalého provozu zřejmě

dalo majitelům pocit, že drážku můžou nazývat velkou, ale budiž. Během dopravního festivalu jsme využili řadu možností prohlédnout si soukromá dopravní muzea, zázemí dep kolejových vozidel, stáje koňky či transformační stanice meziměstské tramvaje.

Ale Man je plný i zajímavých technických a kulturních památek. Já, jakožto strojař, jsem se velice obdivoval Lady Isabele. To je velké těžní kolo, které v současné době je upraveno na rozhlednu a nádherně

dominuje městečku Laxey. V sousedství je i Malá Isabela. Je to dáno tím, že Laxey je důlní městečko a pro návštěvníky je zpřístupněná i krátká štol, aby si cestovatelé mohli zakusit, jaké to bylo být v minulosti horníkem.

Třebaže netrpím stísněností v uzavřeném prostoru, přiznávám bez mučení, že bych namáhavou hornickou profesí zvládl velmi těžce.

Za kulturním dědictvím ostrova jsme podnikli výpravu na starobylý rozlehlý gotický kamenný hrad v Peelu. Ano, hrad se nachází ve stejném městě, kde vznikl legendární jednomístný manský automobil Peel P50. Hrad se nachází na mořském skalním ostrohu a dominuje

svému okolí. Za jasného počasí je z něj možné zahlédnout břehy anglické, velšské, skotské i irské. Hrad je přístupný za poplatek, který ve srovnání s naším vstupným do hradů je vysoký. Ale nelitovali jsme. Díky audioprůvodci jsme se dozvěděli základní fakta i legendy, které se vážou k hradu samotnému i k ostrovu. Jelikož hrad obklopuje moře, měli jsme co dělat, aby nás poryvy větru nesmetly do zpěněného moře. Mohutný příboj by nás dozajista roztříštil na skalnatém pobřeží.

Další mohutný hrad jsme navštívili v Castletownu. Oproti Peelu byl více zachovalý, přesto u mne nezískal tolik bodů, neboť jeho historii chyběla ona pověstná bájnost, která peelský hrad prostupuje všemi zachovalými zdivy i sklepeními. V Peelu jsme objevili i výbornou restauraci,

kde jsme si dopřáli tradiční manské jídlo, ať už šlo o tradiční mušle Queenie či vynikající skopové z manské čtyřrohé ovce.

Za tradiční čtyřrohou ovci jsme museli do národního manského muzea, neboť na pastvinách jsme zahlédli stáda ovcí, koz, krav, koní, ba i oslů, ale na čtyřrohé ovce jsme nenarazili. A to jsme dokonce strávili jedno odpoledne i v místní zoologické zahradě, ale ani tam manskou ovci neměli.

Největší dojem však na mne udělal Tynwald – manský parlament. Ani ne však jeho letitá tradice, zasedá nepřetržitě od 10. století, ale zvláštní místo, kde se v dřívějších dobách pod širou oblohou zákonodárci scházeli. V současnosti probíhá na tomto místě, které je na cestě z Douglasu do Peelu, výroční zasedání jednou za rok. Jinak Tynwald sídlí v bělostné nárožní budově v hlavním městě. Nemůžu se však zbavit dojmu, že původní místo má o mnoho silnější genius loci.

Strávili jsme na Manu týden a musím napsat, že Man v žádném ohledu nezklamal. Zklamání na mne čekalo až doma, kdy jsem neopatrným zacházením s fotografiemi přišel téměř o všechny obrázky, které jsem na cestě pořídil. Naštěstí jsem cestoval s kamarády, tak se na mne se svými fotografiemi složili a některé fotografie se jim podařilo zachránit.

Přesto můžu s klidným svědomím všem návštěvu tohoto tajemného mýtického malebného ostrova uprostřed vod Irského moře doporučit, neboť tam na vás čeká mnoho zajímavých dobrodružství, ať už dopravních, kulturních nebo sociálních. Protože Maňané jsou hovorní a rádi s návštěvníky zapředou hovor.